

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В СІМ'Ї (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті подані результати дослідження направлені на вирішення питань ставлення суспільства до підходів виховання дітей у сім'ї, оцінки ролі чоловіка та жінки в сучасному суспільстві. Запропоновано рекомендації що до вирішення проблеми. Врахована думка студентів.

Ключові слова: сім'я, діти, батьки, соціальна роль чоловіка, соціальна роль жінки.

Abstract

The article presents the results of research aimed at society's attitude to child-rearing approaches in the family. Recommendations that to solve the problem. Opinion counts students

Keywords: family, children, parents.

Вступ

Сутність досліджуваної проблеми.

У сучасному суспільстві все більше закріплюється розуміння сім'ї, що визначає не лише розвиток дитини, але й, зрештою, розвиток всього суспільства. Стосунки дитини з батьками є першим досвідом взаємодії з навколишнім світом. Цей досвід закріплюється і формує певні моделі поведінки з іншими людьми, які передаються з покоління в покоління.

У другій половині ХХ століття у західній психології зросла зацікавленість дослідників питаннями становлення особистості у батьківській сім'ї. Серед причин звернення до цієї теми - розвиток демократичних відносин у суспільстві, проникнення ідей рівноправ'я у систему сімейних відносин. Батьки, що продовжують спілкуватися з дітьми з позиції влади і переваги, не усвідомлюють того, що діти слухають їх з позиції рівності, і з цієї причини авторитарна модель міжпоколінних стосунків приречена на невдачу.

Актуальність даної проблеми в сьогоденні.

Зростання інтересу до психології становлення особистості у нашій країні пов'язане з новими соціально-економічними умовами. Зміна ідеологічних орієнтирів або повна їх відсутність створюють труднощі, з якими доводиться стикатися сучасним батькам. Демократизація суспільних інституцій не могла не торкнутися і сімейних стосунків. Попри всі позитивні зрушення, що відбулися за останні роки в Україні, все більше уваги привертають нові для українця труднощі, пов'язані із формуванням нової стратифікації суспільства, а відтак постає необхідність вивчення особливостей соціального становлення дітей у різних суспільних прошарках, взаємин дітей різних соціальних груп між собою. Важливим, особливо у західних регіонах, постає питання соціокультурного розвитку дітей, батьки яких мігрували за кордон. Нагальною проблемою становлення молодих людей є раннє залучення до вживання алкогольних та наркотичних речовин, а також рання криміналізація неповнолітніх. Її вирішення потребує максимум зусиль як з боку суспільства шляхом проведення превентивних заходів, матеріальної й духовної підтримки сім'ї, так і з боку самої родини, оскільки саме спосіб життя, особливості взаємодії у родині закладають (або ні) імунітет дітям стосовно адиктивної та делінквентної поведінки.

У фокусі досліджень цієї проблеми розглядалися питання впливу сім'ї на становлення особистості (П.Максимова, Л.Орбаи-Лембрик), ціннісних орієнтацій, спрямованості (Л.Бурлачук, О.Лютак), комунікативного потенціалу підростаючої особистості (О.Вовчик-Блакитна, Н.Вітюк, Л.Романкова, В.Семичейко), статево-рольового виховання у сім'ї (М.Гасюк, В.Москаленко), засвоєння молодими людьми майбутніх подружніх ролей (М.Гасюк, М.Кулеша), розвитку креативних здібностей особистості (Л.Овсянецька, Л.Мойсеєнко, Т.Титаренко), впливу дисфункційної сім'ї на соціальну

адаптацію неповнолітніх (Н.Абдюкова, Л.Возняк, Г.Федоришин), діагностики та допомоги батькам з питань розвитку дитини (Т.Карабии, З.Кісарчук, С.Литвин-Кіндратюк, Т.Яценко) та ін.

Сім'я, як і будь-яка інша група, набуває усіх характеристик, властивих малим групам. Проте є певні особливості, які вирізняють її з-поміж інших, а саме її поліфункціональність або комплексність функцій (серед яких є репродуктивна і виховна) як вияв активності, життєдіяльності сім'ї. У сім'ї людина переживає усю палітру почуттів у повну силу: самодостатності, єдності та цілісності, можливість сприймати і творити власний світ з любов'ю, що є поштовхом, імпульсом для прояву закладеного в людині.

Розвиток і становлення особистості у батьківській сім'ї відбувається у трьох взаємопроникаючих площинах: соціальній (склад та структура сім'ї, професійний та соціальний статус батьків, рівень їх освіти, матеріальне забезпечення сім'ї), власне психологічній (індивідуальні та психофізіологічні особливості всіх членів сім'ї, їх психологічні потреби і проблеми) та соціально-психологічній (стосунки між поколіннями та всередині них).

Зважаючи на особливості становлення зростаючої особистості у сім'ї та труднощі, які можуть при цьому виникнути, визначено предмет дослідження : об'єктивний вплив батьків на становлення зростаючої особистості, їх установки; розвиток особистості дитини, способи спілкування і взаємин у сім'ї.

Визначення проблемної ситуації.

Таким чином існує проблемна ситуація , що полягає в правильному підході до виховання дітей у сім'ї. Данна ситуація потребує подальшого вивчення.

Об'єктом даного соціологічного дослідження є студенти потоку 1 курсу Вінницького національного технічного університету, факультету ФМІБ кількість студентів – 30, з них 7 жіночої статі(23,3%) і 23 чоловічої (76,7%) віком від 17 до 18 років.

Предмет дослідження: стилі батьківського спілкування та взаємовідносини у сім'ї , які впливають на становлення зростаючої особистості.

Мета: теоретично обґрунтувати та експериментально дослідити стилі батьківського спілкування і взаємин у сучасній українській сім'ї; розробити рекомендації для батьків щодо позитивного впливу на становлення зростаючої особистості.

Результати дослідження

В ході даного соціологічного дослідження було опитано 30 осіб , з них 7 жіночої статі(23,3%) і 23 чоловічої (76,7%) віком від 17 до 18 років.

В ході даного соціологічного дослідження були отримані такі результати:

Питання №1 Наскільки важливою для вас є тема «Виховання дітей у сім'ї»

4-ьом(13,3%) респондентам зовсім неважлива ця тема ;

4-ьом(13,3%) неважлива тема;

4-ьом(13,3%) не думали над цією темою;

10(30,4%) респондентів зазначили, що ця тема важлива;

8(26,7%) респондентів зазначили, що ця тема максимально важлива;

Висновок : більшість респондентів турбує тема «Виховання дітей у сім'ї» .

Питання №2 Якщо діти вважають свої погляди правильними, вони можуть не погоджуватися з поглядами батьків.

17(56,7%) респондентів погодилися з наданою тезою;

6(20%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

7(23,3%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №3 Для гарної матері дім та родина – найважливіше в житті.

19(63.3%) респондентів погодилися з наданою тезою;

8(26,7%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

3(10%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №4 Дитина , коли подорослішає, буде дякувати батькам за суворе виховання .

11(36,6%) респондентів погодилися з наданою тезою;

13(43,4%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

6(20%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №5 Краще, якщо дитина не замислюється над тим, чи правильні погляди її батьків.

7(23,3%) респондентів погодилися з наданою тезою;

8(26,7%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

15(50%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №6 Батьки повинні виховувати повну повагу до себе.

20(66,7%) респондентів погодилися з наданою тезою;

4(13,3%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

6(20%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №7 Дитина повинна навчитися в житті багатьом потрібним речам , і тому їй не можна дозволяти втрачати дорогоцінний час.

15(50%) респондентів погодилися з наданою тезою;

10(30,4%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

5(16,6%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №8 Якби батьки не заважали в вихованні дітей , матері б краще справлялися з вихованням дітей.

4(13,3%) респондентів погодилися з наданою тезою;

12(40%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

14(46,7%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №9 Якби батьки більше цікавилися справами своїх дітей , діти були б кращими і щасливішими.

15(50%) респондентів погодилися з наданою тезою;

9(30%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

6(20%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №10 Треба сприяти тому , щоб діти висловлювали свою думку про життя в родині , навіть якщо вони вважають , що життя в сім'ї не правильне.

18(60%) респондентів погодилися з наданою тезою;

4(13,3%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

8(26,7%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №11 Дитина повинна поважати своїх батьків більше інших.

21(70%) респондентів погодилися з наданою тезою;

6(20%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

3(10%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №12 Якщо мати керує будинком і піклується про все , вся сім'я відчуває себе добре.

10(30,4%) респондентів погодилися з наданою тезою;

5(16,6%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

15(50%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №13 Так як дитина – частина матері , вона має знати все про його життя.

9(30%) респондентів погодилися з наданою тезою;

6(20%) респондентів ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези;

15(50%) респондентів не погодилися з тезою;

Питання №14 Ваша стать :

23 респондента (76,67%) – чоловічої статі, а 7 (23,33%) – жіночої .

Питання №15 Ваш вік :

22 респонденти (73,3%) 17 років від народження, а 8 (27,7%) 18 років від народження.

Із таблиці двовимірного розподілу можна побачити, що 56% жінок і чоловіків вважають важливим мати власну точку зору і не погоджуватися з точкою зору своїх батьків. 26% чоловіків ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези. І 18% чоловіків, 44% жінок вважають, що не погоджуватися з поглядами батьків не можна.

Із таблиці двовимірного розподілу можна побачити , що 70% чоловіків і 43% жінок повністю згодні, що для гарної матері дім та родина – найважливіше в житті. 22% чоловіків, 43% жінок ще не задумувалися або невпевнені на рахунок тези. 8% чоловіків, 14% жінок не погоджуються з тезою.

Висновки

Проведене соціологічне дослідження мало на меті з'ясування ставлення студентів 1-го курсу факультету менеджменту, які навчаються на потоці ФМІБ, до теми «Виховання дітей у сім'ї» . Під час дослідження було опитано 30 осіб, з яких 7 жінок та 23 чоловіків. В ході дослідження було висунуто гіпотезу, згідно якої становлення зростаючої особистості буде ефективним за умов

побудови суб'єкт-суб'єктних взаємин у сучасній українській сім'ї та використанні адекватного стилю батьківського спілкування у процесі виховання дітей. Також було надано практичні рекомендації щодо вирішення зазначеної проблеми. Таким чином, перед українським суспільством лежить довгий шлях подолання застарілих методів виховання і ознайомлення нашої молоді з основами батьківського виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андреева Г. Социальная психология. - М.: Аспект Пресс, 1999. - 376 с.
2. Андреева Т. Семейная психология. - СПб: „Речь”, 2004. - 244 с.
3. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. - К.: МАУП, 2001. - 96 с.
4. Бодалёв А.А. О психологических основах воспитания личности // Вопросы психологии. - 1986. - № 1. - С. 19-27.
5. Власова О. Основні лінії розвитку соціальних здібностей в онтогенезі // Соціальна психологія. - 2005. - № 4(2). - С. 44-55.
6. Ковалёв С.В. Психология современной семьи. - М.: Просвещение, 1988. - 208 с.
7. Діденко О. Є. Погляди студентів щодо методів сімейного виховання [Електронний ресурс] / О. Є. Діденко, А. В. Слободянюк // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2017/paper/view/2448>.
8. Майборода Т. В. Виховання дітей у сім'ї [Електронний ресурс] / Т. В. Майборода, А. В. Слободянюк // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018 р. – Електрон. текст. дані. – 2018. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2018/paper/view/4656>.
9. Слободянюк А. В. Оцінка ролі чоловіка та жінки в сучасному суспільстві [Текст] / А. В. Слободянюк // Габітус, 2019. — №8. — С. 51-55.

Колосов Андрій Володимирович - студент групи МР-19б ФМІБ Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ord.kolosov@gmail.com;

Слободянюк Анатолій Володимирович — кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

Kolosov Andrey— group student MR-19b FMIS, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : ord.kolosov@gmail.com;

Slobodyanyuk Anatoly V— PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University.